

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE ARTAN SERVET EŞİTSİZLİĞİ VE SERVET VERGİSİ TARTIŞMALARI

Makale Gönderim Tarihi: 22.10.2022

Makale Kabul Tarihi: 27.11.2022

Önerilen Atf Gösterimi : Abukan,D.& Zıvalı,B.S.(2022). Küreselleşme Sürecinde Artan Servet Eşitsizliği ve Servet Vergisi Tartışmaları, Uluslararası Sosyal, Siyasal ve Mali Araştırmalar Dergisi, (2):2, 25-41.

Deniz ABUKAN¹

Bediha Sultan ZIVALI²

Özet

Küresel servet eşitsizliği, özellikle 2007/2008 finansal krizi sonrasında, akademik ve politik gündemde üst sıralarda yer alan, uluslararası kuruluşların yayımladıkları raporlarda sıklıkla ele alınan bir konu haline gelmiştir. Temel olarak nüfusun çok küçük bir azınlığının küresel servetin çok büyük bir kısmına sahip olurken geniş bir bölümünün çok küçük bir kısmına sahip olmasını ifade etmektedir. Bu durumun önümüzdeki dönemde küresel kapitalist sistemin işleyişinde birtakım problemlere yol açacağına ilişkin görüşler yaygındır. Son dönemde servet eşitsizliğinin azaltılmasına yönelik politika önerilerinden biri servet üzerinden alınacak vergilerdir. Halihazırda uygulamada birçok ülkede servet üzerinden alınan çeşitli vergiler mevcut olmakla birlikte net servet üzerinden alınacak bir vergi üzerinde tartışmalar yoğunlaşmıştır. Çalışmada servet eşitsizliğinin derinleşmesinin nedenlerinin belirlenmesi ve bu eşitsizliğin azaltılması için uygulanacak net servet vergisinin uygulanabilirliğinin tartışılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda 1980 sonrası neoliberal küreselleşme dönemindeki iktisadi, siyasi ve toplumsal dönüşüm ekonomi politik bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. Muazzam boyuta erişmiş olan eşitsizliklerin azaltılması, küresel kapitalist sistemin geleceği ve toplumsal refahın artırılması bakımından oldukça önemlidir. Bunu bir düzeyde servet vergisi ile gerçekleştirmek ancak ciddi düzeyde uygulanacak bir küresel koordinasyonla mümkündür.

Anahtar sözcük: Servet vergisi, Servet eşitsizliği, Küreselleşme

Jel Kodları : H27, H23, F60

INCREASING WEALTH INEQUALITY AND WEALTH TAX DISCUSSIONS IN THE GLOBALIZATION PROCESS

Abstract

Global wealth inequality, especially after the 2007/2008 financial crisis, has become an issue that is at the top of the academic and political agenda and is frequently discussed in the reports published by international organizations. It basically means that a very small minority of the population owns a very large portion of global wealth, while a large portion owns a very small portion. There are widespread opinions that this situation will cause some problems in the functioning of the global capitalist system in the coming period. Recently, one of the policy proposals to reduce wealth inequality is taxes on wealth. Although there are various taxes

1 Dr. Öğr. Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü, denizabukan@ahievran.edu.tr, Orcid no: 0000-0001-9387-1873

2 Ar. Gör., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü, bediha.zivali@ahievran.edu.tr, Orcid no: 0000-0002-0464-4992

levied on wealth in many countries in practice, discussions have intensified on a tax to be levied on net wealth. In the study, it is aimed to determine the reasons for the deepening of wealth inequality and to discuss the applicability of the net wealth tax to be applied to reduce this inequality. In this direction, the economic, political and social transformation in the post-1980 period of neoliberal globalization has been evaluated with a political economy approach. Reducing inequalities that have reached enormous dimensions is very important for the future of the global capitalist system and increasing social welfare. Realizing this with a level of wealth tax is only possible with a serious global coordination.

Keywords: Wealth tax, Wealth inequality, Globalization

Jel Codes: H27, H23, F60

GİRİŞ

Küresel gelir ve servet eşitsizliğini ele alan uluslararası raporlardan “World Inequality Report 2022” verilerine göre, dünyadaki en zengin %1’lik kesim küresel gelirin %19’unu, küresel servetin ise %38’ini elinde bulundurmaktadır. En yoksul %50’lik kesim küresel gelirin %8’ine, küresel servetin ise %2’sine sahip durumdadır. Uluslararası eşitsizlikleri konu alan diğer bir rapor olan “Extreme Inequality And Essential Services”e (2021) göre ise dünya nüfusunun neredeyse yarısı – 3,4 milyar insan – günde 5,50 doların altında bir gelirle yaşamaya çalışmaktadır. Rakamlardan da anlaşılacağı üzere son dönemlerde devasa boyutlara erişen küresel servet eşitsizliği; başta Dünya Bankası, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), Uluslararası Para Fonu (IMF) gibi uluslararası kuruluşlar olmak üzere, finansal kuruluşların ve hükümetlerin önemle üzerinde durdukları konuların başında gelmektedir.

Son on beş yılda önce 2007/2008 finansal krizi ardından 2009 Avrupa borç krizi ve son olarak 2019 yılının sonlarında başlayan Covid-19 pandemisi gelir ve servet dağılımındaki bozulmayı daha da hızlandırmıştır. Yoksulluk artmış, hanehalklarının satın alma gücü düşmüştür. Küresel kapitalist sistem için ciddi bir problem haline gelen servet eşitsizliğinin azaltılmasına yönelik politika önerileri bu dönemde sıkça dile getirilmiştir. Covid-19 pandemisi öncesinde özellikle Amerika Birleşik Devletleri’nden (ABD) Warren ve Sanders gibi politikacılar servet vergisi konusunda önemli öneri ve girişimler gerçekleştirmişlerdir (Iacurci, 2021). Fransız ekonomist Piketty (2014) de çok ses getiren kitabında servet eşitsizliğinin ciddi boyutlara ulaştığına dikkat çekmiş ve hem bu eşitsizliklerin azaltılması hem de borçlu devletlerin finansman ihtiyacının karşılanması için servet vergisi önerisinde bulunmuştur.

Servet eşitsizliğinin ve servet vergilerinin literatürdeki ve uygulamadaki durumunun analiz edildiği bu çalışmada ilk olarak eşitsizliklere dair iktisadi-mali kuramdan kısaca bahsedilmiş daha sonra ise küresel servet dağılımı ve servet eşitsizliği ele alınmıştır. Takip eden bölümlerde sırasıyla servet vergisi tartışmalarına değinilmiş, servet vergilerinin ülke uygulamalarındaki durumuna bakılmış ve küresel net servet vergisi görüşlerine yer verilmiştir. Sonuç bölümünde eşitsizlik ve servet vergilerine ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır.

1. EŞİTSİZLİKLER ÜZERİNE

Bölüşüm, iktisadın temel sorunsallarından biridir. Nitekim David Ricardo (2008 [1817]) ekonomi politiğin amacını “yeryüzünden sağlanan toplam üretimin toprak sahipleri, sermaye sahipleri ve emekçiler arasındaki bölüşümünü düzenleyen yasaları belirlemeye çalışmak” olarak ortaya koymuştur. Ricardo’nun ifadesinden de anlaşılacağı üzere klasik politik iktisat geleneğinde bölüşüm gelirin üretim faktörleri (sınıflar) arasındaki dağılımı (gelirin fonksiyonel

dağılımı, birincil gelir dağılımı) olarak ele alınmıştır. Adam Smith (2006 [1776]) bölüşümde bu sınıfların çıkarlarının uyuşmadığını ve aynı zamanda pazarlık güçlerinin de eşit olmadığını belirtmiştir. Özellikle emekçi kesimin; sayılarının çok olması dolayısıyla örgütlenmede sorun yaşamaları, grev haklarının kısıtlanması ve anlaşmazlık durumlarında gerekli kaynaklara sahip olmadıkları için uzun süre direnememeleri gibi gerekçelerle pazarlık sürecinde dezavantajlı konumda olduklarını vurgulamıştır (Kurz, 2018: 46). Bu çerçevede bölüşümde ortaya çıkan eşitsizlik de esasında toplumsal sınıflar arasındaki güç ilişkilerinin bir çıktısıydı.

19. yüzyılın son çeyreğinden itibaren hâkim iktisadi gelenek haline gelen neoklasik okul döneminde bölüşüm meselesi ilgi çekmeye devam etmiş fakat politik bir süreç olan güç ilişkileri alanından soyutlanarak üretim sürecinin sonunda tüm üretim faktörlerinin toplam gelirden marjinal verimlilikleri ölçüsünde pay aldıkları teknik bir mesele olarak ele alınmıştır. 1900'lerin başında Wicksell-Clark-Wicksteed, 1930'ların başında ise Hicks and Douglas bölüşüm konusunun neoklasik teoride gündemde kalmasını sağlamışlardır (Atkinson, 1975: 2). Bu dönemde değişen toplumsal yapının etkisiyle bölüşüm çalışmalarında gelirin fonksiyonel analizinin yerini gelirin bireysel dağılımı analizleri almıştır. Çünkü 20. yüzyılda toplumsal sınıfları belirli üretim faktörlerinin mülkiyeti ile özdeşleştirmek kolay değildir ve üretim faktörlerinin toplam gelirdeki payları ile kişisel gelir dağılımı arasındaki bağlantı 19. yüzyıla göre daha karmaşıktır (Atkinson, 1975: 2). Atkinson (1975: 2) bunu şu cümleyle basit ve anlaşılır biçimde ifade etmiştir: *“ücretlerin ve maaşların neden toplam gelirin dörtte üçünü temsil ettiğine ilişkin bir açıklama, bir üst düzey yöneticinin neden bir işçiden elli kat daha fazla kazanabileceğini anlamamıza yardımcı olmaz.”* Bu dönüşümle birlikte eşitsizlik analizleri de kişisel gelirdeki dağılım üzerinden yapılmaya başlanmıştır. Özellikle nüfusun çeşitli bölümlerinin toplam gelirden aldıkları payları gösteren Lorenz Eğrisi (Gastwirth, 1971) ve nüfusun kümülatif oranlarının bunların elde ettikleri gelirin kümülatif oranlarıyla karşılaştırılmasına dayanan Gini katsayısı (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2022) kişisel gelir eşitsizliklerini belirlemede kullanılan önemli ölçüler olmuştur.

İnsanların maddi refah düzeyinin belirlenmesinde genellikle ilk planda ele alınan değişken olan gelirin yanı sıra gelir ile ilişkili olan servet de refahın diğer önemli bir belirleyicisidir. Gelirden farklı olarak stok olarak rahatlıkla gözlemlenebilir ve hesaplanabilirken akım olarak daha zor tespit edilebilmektedir (Davies, 2009: 127). Servet, bir yandan kazancın tasarruf edilen kısmı ile sermaye gelirlerinin birikim süreci sonunda diğer yandan ise miras yoluyla elde edilmektedir. Kazançların tasarrufa ayrılan kısmını gelir düzeyi ile kişilerin tasarruf eğilimleri belirlemektedir. Miras ise vasiyet yoluyla ve yaşayan insanlardan gelen hediyelerle servet birikimine katkıda bulunmaktadır (Atkinson, 1975: 143, 147). Kapitalist toplumlarda servet, değer deposu olarak kullanılabilmesi ve toplumsal ilişkilerde güç sağlaması bakımından özel bir role sahiptir. Bir değer deposu olduğu için reel alanda yeni bir yatırım için ya da finansal alanda yüksek yatırım getirisi elde etmek için kullanılabilir. Diğer taraftan toplumsal alanda sağladığı güç; politik, iktisadi ve hukuki süreçlerde birtakım ayrıcalıklar elde edilmesine zemin hazırlamaktadır. Demokratik toplumlarda servet sahiplerinin bu gücünü sınırlayacak mekanizmalar tabii ki mevcuttur ancak bu sınırlar orta sınıf ve yoksullar için söz konusu olanlardan daha esnek olmaktadır (Davies, 2009: 128).

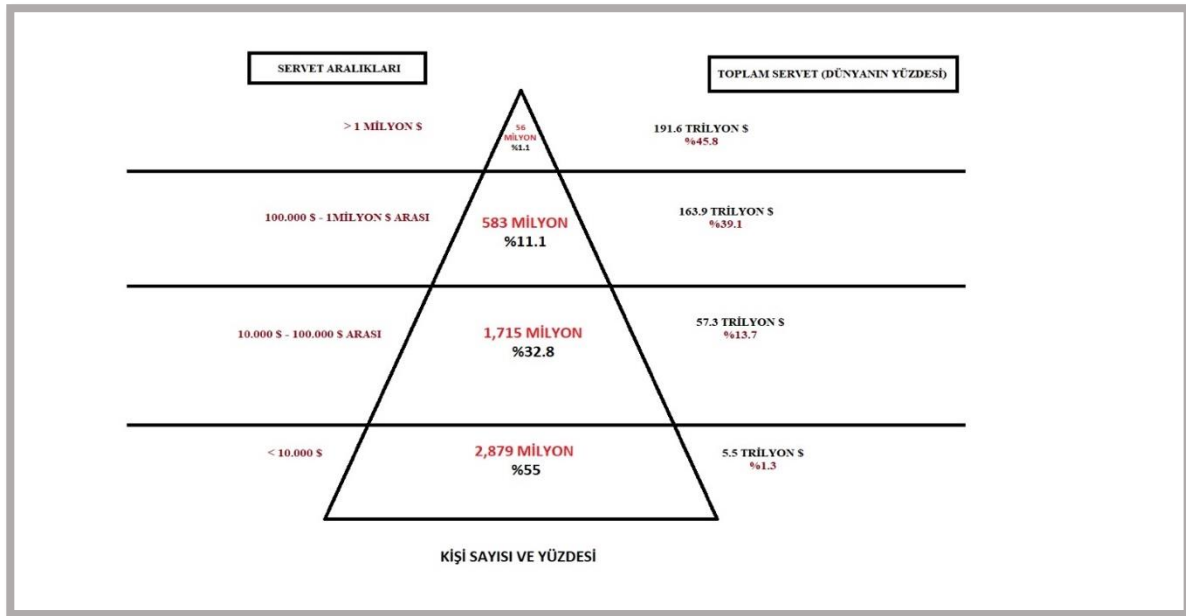
Dünya servetinin büyük bir kısmını elinde bulunduranlar servetlerinin önemli bir bölümünü miras yoluyla elde etmektedirler ve bu kesim esasında dünya nüfusunun küçük bir azınlığını oluşturmaktadır. Böylesi bir servet bu küçük azınlık için önemli ölçüde eşitsiz bir başlangıç yapma fırsatı sağlamaktadır (Atkinson, 1975: 155-156; Davies, 2009: 127). Diğer

tarafından neoliberal küreselleşme döneminde finansallaşmanın artmasıyla özellikle büyük servet sahipleri lehine sermaye getirilerinin yükselmesi servet birikimindeki yoğunlaşmayı daha da artırmıştır. Bu artan yoğunlaşma da genel eşitsizliği iyiden iyiye şiddetlendirmiştir.

2. DÜNYADA SERVETİN DAĞILIMI

Küresel servet dağılımını incelediğimizde sermayenin toplam nüfusun çok küçük bir bölümünde muazzam ölçüde yoğunlaştığını buna karşın toplam nüfusun çok büyük bir kısmının toplam servetin çok az bir kısmına sahip olduğunu rahatlıkla tespit edebiliriz. Aşağıda Şekil 1’de 2021 yılı için küresel servet dağılımı gösterilmektedir.

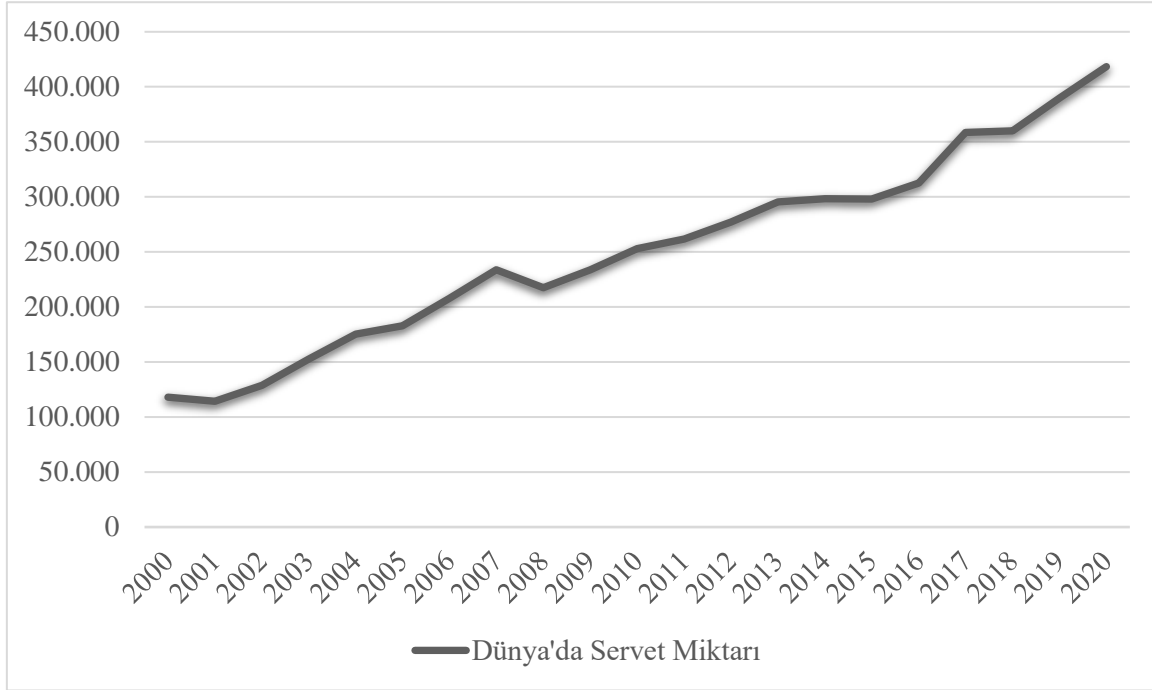
Şekil 1. Küresel Servet Dağılımı

Kaynak: (Credit Suisse, 2021).

Şekil 1’den görülebileceği üzere dünyada 1 milyon dolardan fazla serveti olanların sayısı dünya nüfusunun sadece %1,1’ini oluştururken bu küçük kesim toplam servetin yaklaşık %46’sına; serveti 10.000 dolardan az olanların sayısı dünya nüfusunun %55’ini oluştururken dünya nüfusunun yarısından fazla olan bu kesim toplam servetin %1,3’üne; serveti 100.000 dolardan az olan kesim ise dünya nüfusunun yaklaşık %88’ini oluştururken bu büyük çoğunluk toplam servetin yalnızca %15’ine sahiptir.

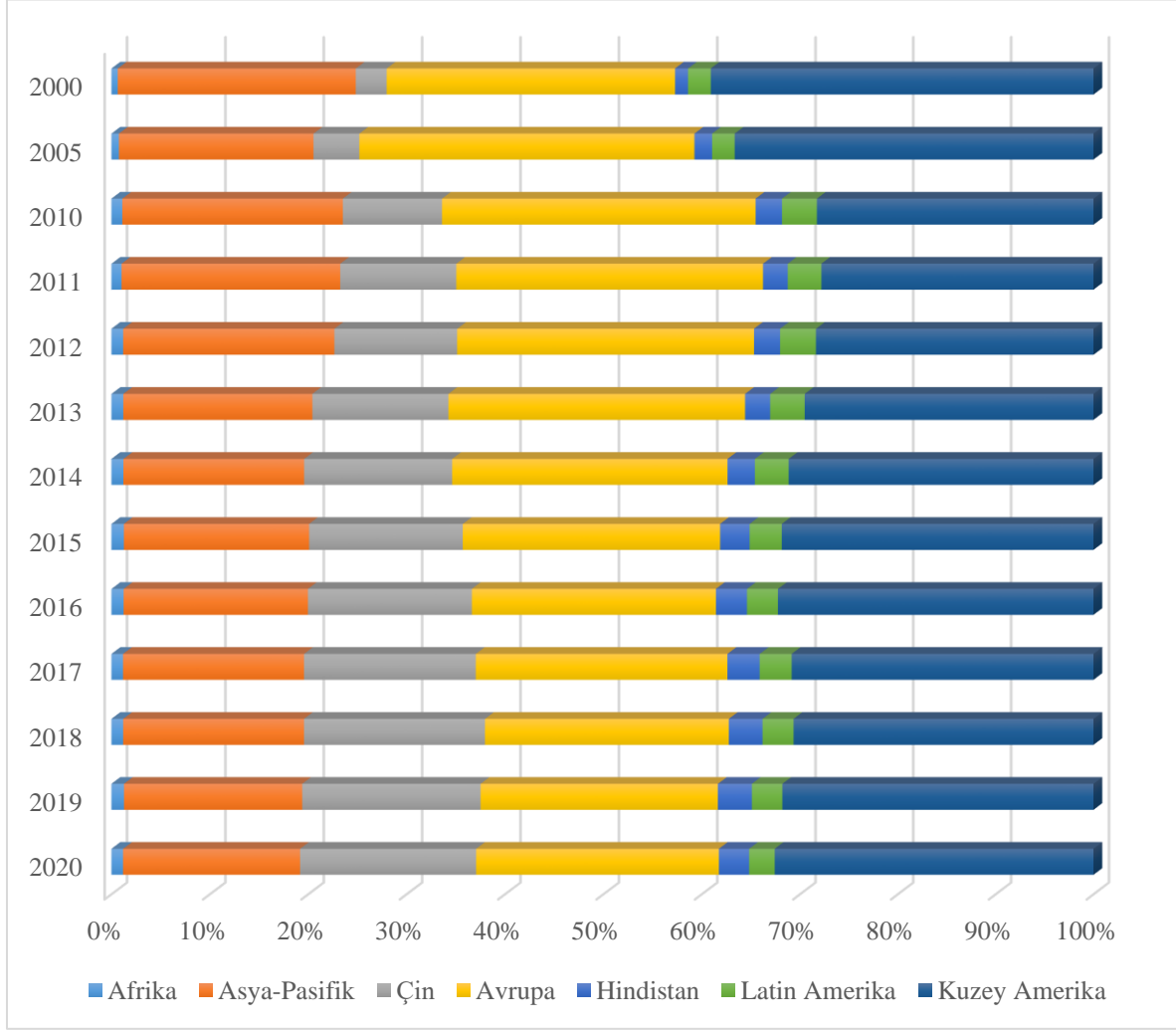
Grafik 1. Dünya'daki Servet Miktarı, 2000-2020 (Trilyon dolar)

Kaynak: (Credit Suisse, 2021).

Grafik 1, dünyadaki toplam servetin 2000-2020 yılları arasındaki gelişimini göstermektedir. Grafik incelendiğinde, dünya servetinin genel olarak istikrarlı bir artış trendine sahip olduğu görülmektedir. Dünya servetinin 2000-2020 yılları arasındaki seyri incelendiğinde 2007/2008 finansal krizi döneminde önemli bir düşüşün yaşandığı görülmektedir. Ayrıca 2000-2007 dönemindeki küresel servet artış hızının kriz sonrasında düştüğü de göze çarpmaktadır.

Grafik 2. Bölgesel Ayrıma Göre Servetin Dağılımı (%)

Kaynak: (Credit Suisse, 2021).

Küresel toplam servet, kriz dönemleri göz ardı edildiğinde genellikle artış trendi sergilemekte fakat tüm dünyada eşit olarak dağılmamaktadır. Grafik 2, 2000-2020 yılları arasındaki küresel servetin dağılımını bölgesel olarak göstermektedir. Grafikten izlenebildiği üzere 2000 yılında Afrika bölgesi toplam servetin yalnızca %0,64'üne sahip iken Asya-Pasifik bölgesi %24,19'una, Avrupa %29,31'ine, Kuzey Amerika %39,08'ine ve Latin Amerika ise %2,31'ine sahiptir. Hindistan ve Çin dünyanın en fazla nüfusuna sahip ülkeleri olduğundan buralara grafikte ayrıca yer verilmektedir. Hindistan 2000 yılında toplam servetin %1,32'sine sahip iken Çin'de bu oran %3,14'tür.

Grafikten görülebileceği gibi 2007/2008 finansal krizinin merkezi konumunda olan Kuzey Amerika bölgesinin küresel servet içindeki payında, kriz sonrasında kayda değer düşüşün yaşanmıştır. 2020 yılına gelindiğinde dünyadaki toplam servetin %32,58'inin Kuzey Amerika bölgesinde toplandığını, buna karşılık Afrika bölgesinin bunun yalnızca %1,18'lik kısmına sahip olduğunu görmekteyiz. Çin'in toplam servetten aldığı pay 2000'li yıllarda giderek artarak 2020 yılında %18 düzeyine erişmiştir. Avrupa'nın ise grafikte ele alınan 20 yıl süresince toplam servetten aldığı pay bir miktar düşmüş ve 2020 yılında yaklaşık %25 düzeyinde gerçekleşmiştir.

3. KÜRESEL SERVET EŞİTSİZLİĞİ

Keynesyen politikalar, stagflasyon ve yükselen petrol fiyatları nedeniyle ortaya çıkan hammadde krizlerinin gölgesinde 1970'ler boyunca gözden düşerken neoliberal politikalar devreye sokulmuştur. Bu kapsamda; sermaye hareketleri serbestleştirilmiş, döviz kurları dalgalanmaya bırakılmış, enflasyonla mücadele kapsamında daraltıcı para politikaları uygulanmış, Keynesyen müdahaleci devlet anlayışı sona ermiş, kambiyo kontrolleri kaldırılmış, işgücü piyasaları esnekleştirilmiş, sendikaların gücü azaltılmış, özelleştirmeler yapılmış, kemer sıkma ve mali disiplin politikaları uygulanmış, finansal sistem kuralsızlaştırılmış, fiyat istikrarı ve denk bütçe politikaları hedeflenmiştir. Dumenil ve Levy'nin (2008: 25) belirttiği gibi, bu yeni uygulamalar yalnızca politika setinde bir değişimi değil esasında yeni bir toplumsal düzenin kuruluşunu yansıtmaktaydı.

1980'lerin başından itibaren yukarıda bahsettiğimiz neoliberal politikalar önce gelişmiş daha sonra ise gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde yoğun bir biçimde uygulanmaya başlanmıştır. Birçok gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde bu geçiş zorunlu olmuştur. Özellikle 1970'lerde petrol ülkelerinin ticaret fazlalarıyla beslenen Avrupa piyasalarından borçlanan az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, 1979 Volcker Şoku sonrası yükselen faiz oranları karşısında borç krizine sürüklenmiş ve krizden çıkış için kendilerine IMF tarafından dayatılan deflasyonist nitelikli finansal istikrar paketleriyle neoliberal politikalarla tanışmışlardır (Toporowski, 2008: 184). Pek tabii bu politikaların birtakım sonuçları olmuş ve bu sonuçlar Keynesyen dönemde görece olarak azalmış olan gelir ve servet eşitsizliklerini muazzam ölçüde artırmıştır.

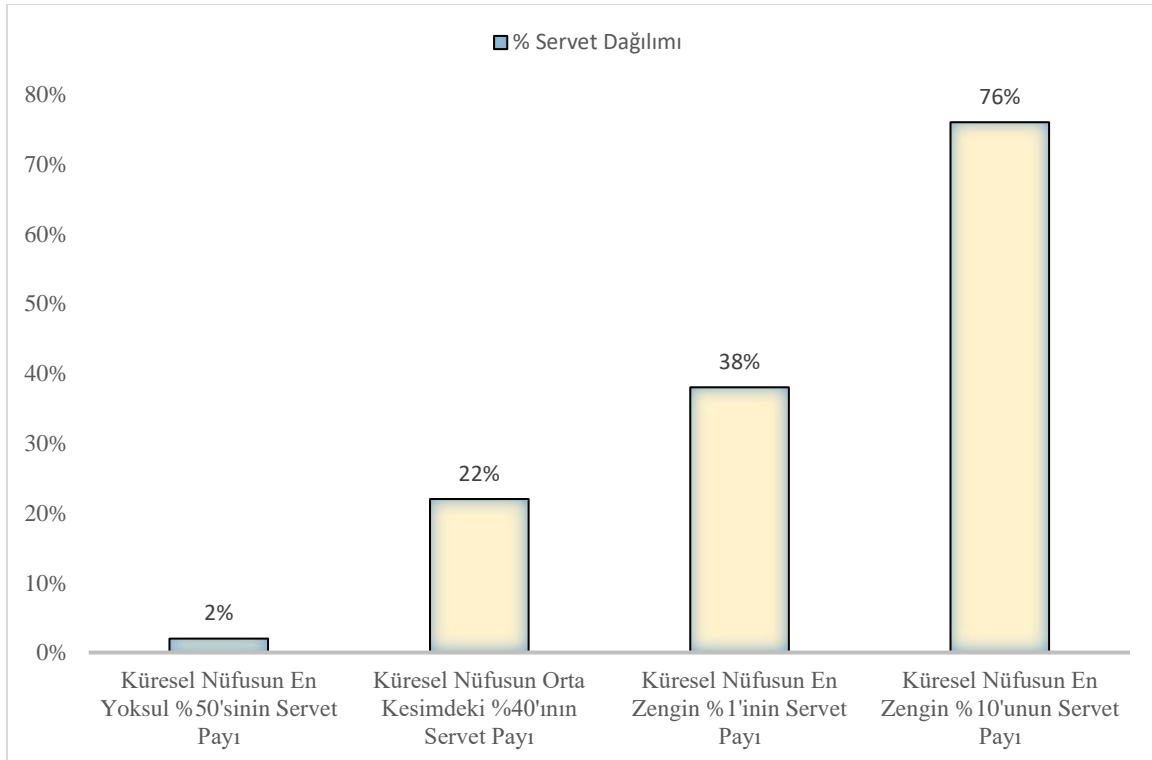
Gelir ve servet dağılımının bozulmasında; işgücü piyasalarının esnekleştirilmesi ve sendikaların gücünün zayıflatılmasıyla ücretlerin baskılanması, sermaye hareketlerinin serbestleştirilmesi ile özellikle çok uluslu şirketlerin çeşitli işgücü maliyetleri ve vergi avantajları sağlamak üzere artan sınırlararası hareketleri, finansal şirketlerin finansal piyasaların kuralsızlaştırılması sonucu hem geleneksel bankacılık ve sigortacılık faaliyetlerini hem de yatırım bankacılığı kapsamında varlık yönetim faaliyetlerini gerçekleştirmeleri ve bu sayede ciddi bir karlılık düzeyine erişmeleri, özellikle kırılğan hale gelen finansal piyasalarda tekrarlanan krizler ve bu krizlerin faturalarının şirket kurtarma paketleriyle ve kriz sonraları uygulanan kemer sıkma politikalarıyla kamusallaştırılması, ücretli kesimin kredi kartları ve eşikaltı krediler gibi mekanizmalarla finansal alana çekilerek borçlandırılması etkili olmuştur (Dumenil ve Levy, 2008; Harvey, 2015; Lapavitsas, 2008).

Yine finansal piyasalardaki deregülasyonlarla finansal faaliyetlerdeki ve karlardaki muazzam artışların büyük sermaye sahiplerinin servetlerini tahvil, bono, hisse senetleri gibi menkul kıymetler biçiminde tutup finansal kazançlara yönelmelerini teşvik etmesi ve böylece bunların finansal alandaki yüksek sermaye getiri oranlarından faydalanarak servet birikimlerini daha da artırmaları gelir ve servet dağılımının bozulmasında etkili olan diğer bir gelişme olmuştur (Dumenil ve Levy, 2008: 31-34). Piketty (2014:464) bu yüksek sermaye getiri oranlarının nedenini yüksek sermaye sahiplerinin yatırım ve aracılık hizmetlerini daha kaliteli almasına, böylece yatırımların yönetiminde ölçek ekonomilerinden faydalanmalarına bağlamaktadır. Artan getiriler dönem boyunca sermayenin yoğunlaşma sürecini beslemiş ve sermayenin dağılımını bozmuştur.

Neoliberal küreselleşme döneminde, Keynesyen dönemdeki tam istihdamı ve toplumsal refahı sağlamaya yönelik devlet müdahaleleri rafa kaldırılmış, devlet müdahaleleri bunların yerine genellikle iş çevrimlerini hafifletme, piyasa başarısızlıklarının doğuracağı iktisadi etkisizlikleri giderme ya da krizlerin olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik gerçekleştirilmiştir (Harvey, 2015: 10; Palley, 2008: 50; Lapavitsas, 2008: 67). Yoğun özelleştirme politikaları nedeniyle kamu sermayesinde azalma gözlemlenirken özel sermaye birikim sürecini sürdürmüş, söz konusu durum bilhassa en gelişmiş sekiz ekonomiye sahip ülkelerde (Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Almanya, İngiltere, Fransa, Japonya, İtalya ve Kanada) gerçekleşmiştir (Piketty, 2014: 184).

Son dönemin popüler çalışmalarından biri olan *Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital*'de Fransız iktisatçı Thomas Piketty (2014) gelirden çok daha hızlı bir şekilde biriken ve yoğunlaşan sermaye nedeniyle servet eşitsizliğinin gelir eşitsizliğinden çok daha ciddi boyutlara eriştiğini öne sürmüştür. 1980 sonrası dönemde dünyada servet artışı gelir artışını geçmiş veya en yüksek servetler ortalama servetlerden daha hızlı artmıştır. Özellikle sermayeye ait hiyerarşinin en üstünde yer alan %1'lik kesim, alt kesimlere kıyasla çok daha fazla sermayeyi elinde bulundurmaktadır. Söz konusu ilişkiyi Piketty (2014), "*kapitalizmin temel çelişkisi*" veya sermayenin getirisinin büyüme oranından daha yüksek olması ($r > g$ eşitsizliği) şeklinde açıklamaktadır. Buna göre, servetin büyümesi, üretim ve ücretlerin büyümesinden daha hızlı gerçekleşmekte ve bu ise eşitsizlikleri derinleştirmektedir (Piketty, 2014: 464-469).

Grafik 3. Küresel Servetin Nüfus Grupları Bazında Dağılımı, 2021 (%)

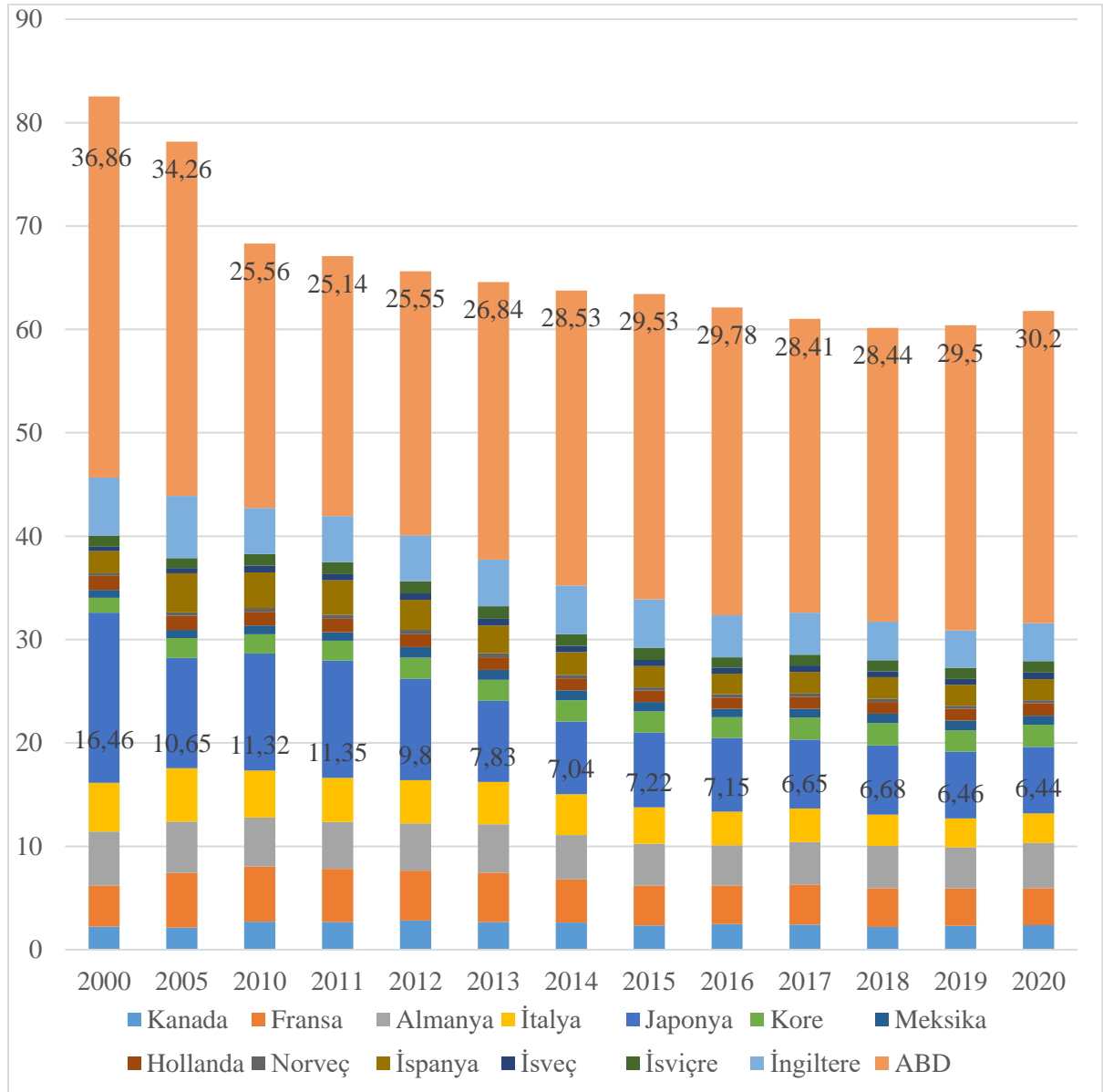

Kaynak: (World Inequality Report, 2022).

Grafik 3, 2021 yılı itibariyle küresel servet eşitsizliğini dünya nüfusunun belli grupları ölçeğinde göstermektedir. Satın alma gücü paritesi çerçevesinde yapılan ölçümler incelendiğinde, dünyadaki en yoksul %50'lik kesimin dünya servetinin %2'sine sahip olduğu,

dünyadaki en zengin %1'lik kesimin ise dünya servetinin %38'ini ellerinde bulundurduğu görülmektedir. World Inequality Report'un (2022) verilerine göre küresel nüfusun en zengin %10'u toplam gelirin %52'sini kazanırken, en yoksul %50'si toplam gelirin %8,5'ini kazanmaktadır. Türkiye'de de tüm dünyada olduğu gibi Covid-19 pandemisinin etkisi ile gelir ve servet eşitsizliği daha da artmış durumdadır. Yine aynı rapora göre 2021 yılında Türkiye'de nüfusun en zengin %10'luk kesimi toplam gelirin %54'ünü kazanırken en yoksul %50'lik kesimi toplam gelirin %12'sini kazanmaktadır. Servet dağılımında ise nüfusun en yoksul yarısı toplam servetin %4'üne sahipken, buna karşılık en zengin %10'luk kesimi toplam servetin %67'sine sahiptir.

Grafik 4. Bazı OECD Ülkelerinin Küresel Servet İçindeki Payı

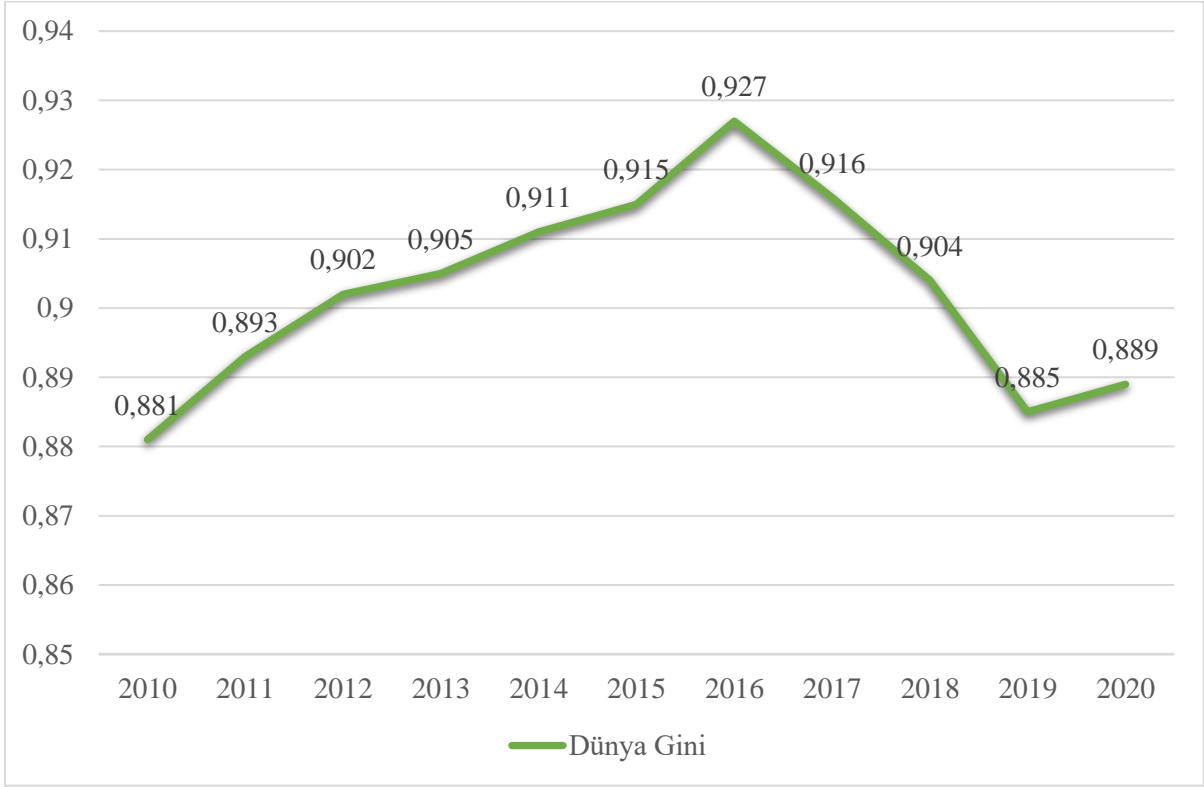

Kaynak: (Credit Suisse, 2021).

Grafik 4'te küresel servet eşitsizliğinin ülkeler bazında yansıtılabilmesi amacıyla bazı OECD ülkelerinin küresel servet içindeki payı yer almaktadır. Grafikteki veriler incelendiğinde 2000 yılında ABD'nin tek başına küresel servetin %36,86'sına sahip olduğu görülmektedir.

ABD'yi Japonya takip etmekte ve toplam küresel servetin %16,46'sını elinde bulundurmaktadır. 2020 yılına gelindiğinde ABD toplam küresel servetin %30,2'sine, Japonya ise %6,44'üne sahiptir. Aradan geçen yaklaşık çeyrek asırlık zaman diliminde küresel servet dağılımında bu iki ülke sıralamadaki yerlerini korumuş ancak iki ülkenin de payları küçümsenemeyecek seviyelerde azalmıştır.

Grafik 5. Dünya Servet Eşitsizliği (Gini), 2010-2020

Kaynak: (Credit Suisse, 2021).

Grafik 5'te 2010-2020 döneminde dünya servet eşitsizliğine ait Gini katsayısı gösterilmektedir. Gini katsayısı 0-1 arasında değer almakta ve ilgili değer 0'a yaklaştıkça eşitsizlik azalmakta, 1'e yaklaştıkça ise eşitsizlik artmaktadır. Bu çerçevede grafikteki veriler incelendiğinde 2010 yılından 2016 yılına kadar eşitsizliğin giderek arttığı, 2017 yılından ise 2019 yılına kadar azaldığı görülmektedir. Özellikle 2016 yılında Gini katsayısı, 0,916 seviyelerine ulaştığı görülmekte ve bu ise küresel servetin gittikçe çok küçük bir azınlığın elinde toplandığını göstermektedir.

4. SERVET VERGİSİ ve SEÇİLMİŞ BAZI ÜLKELERDE SERVET VERGİSİNİN GÖRÜNÜMÜ

Piketty (2014: 626-627), derinleşen eşitsizliklerin azaltılması için sermaye üzerinden yıllık artan oranlı olarak alınacak bir vergi önermiştir Böylece hem servetteki bu yoğunlaşmanın önüne geçilecek hem de yüksek kamu borcuna sahip devletler için finansman kaynağı yaratılacaktı. Piketty'nin önerisi sonrası iktisadi ve mali yazında servet vergileri sıkça tartışılan bir konu haline gelmiştir. Bunda artan servet eşitsizliklerinin kamuoyunda yarattığı rahatsızlığın da etkisi büyüktür. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra mali problemlerle karşı karşıya kalan Avusturya ekonomisi (vergi devletinin krizi) için Schumpeter de benzer bir

şekilde sermaye vergisi alınmasını önermiş ancak bunun piyasa ekonomisi sınırları içerisinde iktisadi etkinliği bozmaması adına bir kerelik olmasını planlamıştı (Musgrave, 1992: 93).

Servet vergisi, belirli bir dönemde gerçek ve tüzel kişilerin elde ettiği ve servet kapsamındaki menkul ve gayrimenkul malların yanında para ve alacaklar üzerinden alınan dolaysız nitelikteki bir vergi türüdür (Öz vd, 2014: 2). Bu vergi, hükümetlerce sunulan hizmetlerin finansmanını sağlamada kullanılmakla birlikte toplumdaki gelir ve servet dağılımını düzenlemede de yardımcı bir araçtır (Keskin, 2018: 33). Bu kapsamda servet vergisinin işlevleri arasında; adaleti tesis etme, servet verimliliğine bağlı olarak ekonomik etkinliği artırma ve oluşabilecek mali dengesizlikleri giderme sayılabilir (Ömür ve Gerçek, 2017: 199). Çeşitli sosyal amaçların yerine getirilmesinde yardımcı olan servet vergileri, ülkelerin iktisadi ve sosyal yapılarına göre çok farklı şekillerde kendine uygulama alanı bulabilmektedir. Ülkelerde ne kadar farklı uygulansa da kişilerin servetlerine yönelik yükümlülük getirmesi servet vergilerinin ortak noktasını oluşturmaktadır (Öz vd, 2014: 3).

Servet vergilerinin yirminci yüzyılın ilk dönemlerinde öncülüğünü İskandinav ülkeleri yapmış, sonrasında ise diğer Avrupa ülkeleri de oldukça mütevazı oranlarda yıllık servet vergileri uygulamışlardır (Hansson, 2002: 22). Fransa, 1791'den itibaren servete ait transferleri vergilendirmekte ve bu yolla mirası düzenlemektedir. 1981'de ise kademeli ek yıllık "dayanışma vergisi" uygulamaya başlamış ve 2018 yılı itibariyle geçerli olmak kaydıyla yürürlükte bulunan servet vergisi kanununda değişiklikler yapmıştır. İlgili değişiklik öncesinde, toplam varlıkları 1.300.000 Euro'yu aşan Fransız vatandaşları servet vergisi ödemekle yükümlü tutulmuşken, yapılan değişiklik sonrasında artık sadece Fransa'da bulunan gayrimenkullere ait değerlerin toplamı 800.000 Euro'yu aşanlar³, belirlenmiş değer aralıkları baz alınarak farklı vergi oranlarına tabi tutulmuştur (Complete France, 2019).

Bu gelişmelerin yanı sıra servet üzerinden yıllık bir vergi alınması uygulaması, son yirmi yılda Avrupa ülkelerinin genelinde büyük oranda terk edilmiştir. Danimarka, Avusturya ve Almanya 1997 yılında, İzlanda, Finlandiya ve Lüksemburg 2006 yılında, İspanya ise 2008 yılında söz konusu uygulamayı kaldırmışlardır (Ristea ve Trandafira 2010: 301). Almanya, servet vergisini, zenginlik değerlerini belirleyen mantığa ilişkin açıklık bulunmadığı için anayasaya aykırı bulmuştur. İspanya ise 2008 küresel krizinin yaratmış olduğu olumsuz etkileri bertaraf edebilmek amacıyla gayrimenkul üzerinden alınan vergilerde indirme gitmiştir. Öte yandan İsviçre, Norveç ve Hollanda'da servet vergileri halen kendisine uygulama alanı bulmaktadır (Dromete vd, 2018: 48).

Servet vergileri, gelir ve harcamalar üzerinden alınan vergilerle karşılaştırıldığında daha az uygulama alanı bulmuş ve popüleritesi düşük kalmıştır. Dünyada neredeyse her ülke; gerçek veya tüzel kişilerin gelir ve kazançları üzerinden vergi almaktadır. Yine birçok ülkede mal ve hizmetler üzerinden katma değer vergisi, özel tüketim vergisi gibi çeşitli vergiler almaktadır. Söz konusu bu vergiler, birçok ülkede toplam vergi gelirlerinin büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. OECD verilerine göre, 2016'da üye ülkelerinde toplam bütçe gelirlerinin %33,6'sı gelir üzerinden alınan vergilerden oluştuğu bilinmektedir. Kanada, İrlanda, Avustralya, Danimarka, Meksika, İsviçre, Yeni Zelanda ve ABD'de gelir vergisinin payı 2016'da yaklaşık %40 seviyelerini geçmiştir (OECD, 2018a: 9). Öte yandan OECD üyesi ülkelerde yıllık servet vergileri ve servet transferi üzerinden alınan vergilerin, toplam vergi gelirleri içindeki payının %1'den az olduğu görülmektedir (OECD, 2018a: 9).

³ Önceki uygulamada tüm servet unsurlarının toplam değeri dikkate alınırken, yeni uygulamada sadece Fransa'da sahip olunan gayrimenkullerin değeri dikkate alınmaktadır. Bu durum servet sahipleri lehine uygulamanın değiştirilmesi anlamını taşımaktadır.

Toplam vergi gelirleri içerisindeki payının küçüklüğüne rağmen servet farklılıklarının sebep olduğu eşitsizlik, servet üzerinden vergi alınmalı konusunu sürekli gündemde tutmaktadır. Servet vergileri konusunda son güncel öneri, ABD Demokrat Parti Senatörü Elizabeth Warren tarafından 2019 yılının başlarında ortaya atılmıştır. Warren (2019), ABD'deki ultra zenginlerin servetleri üzerinden alınacak %0,1 oranında bir yıllık servet vergisi önerisinde bulunmuş, bu sayede on yıllık bir sürede ABD bütçesine 2,75 trilyon dolar ek vergi geliri sağlanacağını öngörmüştür. Ancak teklif tartışmaları beraberinde getirmekle birlikte öneriden öteye geçememiştir.

Tablo 1. Seçilmiş Bazı Ülkelerde Servet Vergisinin Görünümü

Ülke	Veraset Vergisi	Veraset Provizyonu	İntikal Vergisi	İntikal Provizyonu	Gayrimenkul Mülkiyet Vergisi	Gayrimenkul Provizyonu	Gayrimenkul Transfer Vergisi	Gayrimenkul Transfer Provizyonu	Genel Net Servet Vergisi	Genel Net Servet Provizyonu	Spesifik Net Servet Vergisi
Almanya	+	-	+	-	+	-	+	-	-	-	-
Avusturya	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-
Belçika	+	-	-	+	-	+	-	+	-	-	-
Birleşik Krallık	+	-	+	-	+	-	+	-	-	-	-
Bulgaristan	+	-	+	-	+	-	+	-	-	-	+
Çek Cumhuriyeti	-	+	-	+	+	-	+	-	-	-	-
Danimarka	+	-	+	+	+	-	-	+	-	-	+
Estonya	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-	+
Fransa	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	-
Finlandiya	+	-	+	-	+	-	+	-	-	-	-
Hırvatistan	+	-	+	-	+	-	+	-	-	-	+
Hollanda	+	-	+	-	+	-	+	-	-	+	-
İrlanda	+	-	+	-	+	-	-	+	-	-	-
İspanya	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	-
İsveç	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-
İtalya	+	-	+	-	+	-	-	+	-	-	+
Letonya	-	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-
Litvanya	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-
Lüksemburg	+	-	+	-	+	-	+	-	-	-	-
Macaristan	+	-	+	-	+	-	+	-	-	-	-
Malta	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+
Polonya	+	-	+	-	+	-	+	-	-	-	+
Portekiz	-	+	-	+	+	-	+	-	-	-	+
Slovakya	-	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-
Slovenya	+	-	+	-	+	-	-	-	-	-	+
Türkiye	+	-	+	-	+	-	-	+	-	-	-
Yunanistan	+	-	+	-	+	-	+	-	-	-	-

Kaynak: (European Commission, 2014).

Tabloda, Türkiye'de ve AB'ye üye ülkelerde servet üzerinden alınan çeşitli vergi uygulamaları gösterilmektedir. Veriler incelendiğinde ilk göze çarpan, ülkelerin birçoğunda veraset ve intikallerin vergilendirildiğidir. Genellikle genel bir verginin parçası niteliğinde olan intikal vergisinin bağımsız olması konusunda genel bir yaklaşım bulunmaktadır. AB üyesi

ülkelerin birçoğunda veraset ve intikaller ayrı ayrı vergilendirilirken bu vergileri düzenlemek için aynı vergi kanunlarından faydalanılmaktadır (European Commission [EC], 2014). Benzer durum Türkiye’de de geçerlidir. Veraset ve intikaller üzerinden alınan vergiler ve bunların kapsamı ayrı ayrı olmakla birlikte uygulamada “7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu” ile tek çatı altında bulunmaktadır (Gelir İdaresi Başkanlığı [GİB], 2019).

Spesifik varlıkların mülkiyetini konu alan ve yıllık olarak tekrarlanan vergilere baktığımızda üye ülkelerin sekizi bazı varlıkların mülkiyetini vergi konusu yapmaktadır. Bunların birçoğu, motorlu taşıtları vergilendirmekte ve çevresel amaçla hareket edilmektedir (OECD, 2018b: 18). Sadece İtalya, finansal varlıklar ve banka hesapları üzerinden vergi almakta ve açık bir şekilde serveti vergilendirmeyi hedeflemektedir. Yine tablo incelendiğinde, AB üyesi ülkelerin birçoğunda ve Türkiye’de gayrimenkul mülkiyeti üzerinden alınan emlak vergisinin uygulandığı gözlemlenmektedir. Malta dışındaki 27 üye ülke gayrimenkul mülkiyetini vergiye tabi tutmaktayken, Litvanya ve Slovenya haricinde 26 üye ülkede gayrimenkullerin transferi vergi kapsamındadır. Üye ülkelerin genelinde gayrimenkul mülkiyeti ve transferi birlikte vergiye tabi tutulmaktadır. Bunlara ek olarak Türkiye’de, gayrimenkul transferi üzerinden alınan vergiye yönelik farklı bir kanun bulunmamakla birlikte bu durumun nasıl vergi konusu edileceği ise gelir vergisi içerisinde bulunan değer artış kazancı hükümlerine göre düzenlenmektedir (Ubay, 2019: 49).

Spesifik vergiler dışında AB üyesi ülkelerin sadece üçünde genel net servet vergi matrahı olarak kabul edilmektedir. Fransa ve İspanya net servet vergisini uygulamaktadır. Hollanda ise gelir vergisi kanununda bu konuya ait hükümlere yer vermiştir. Tablodan görüleceği üzere net servet vergileri dışındaki servet üzerinden alınan diğer vergiler ülkelerde yaygın bir şekilde uygulama alanı bulmaktadır (Ubay, 2019: 49). Ülkelere göre çeşitlilik arz eden servetin vergilendirilmesi hususu son yıllarda gündemde yer edinmiş ve tartışmalara konu olmuştur. Piketty ve ona yakın görüş sunan bazı ekonomistler küresel ölçekte servetin adil dağılımını sağlayacak bir küresel net servet vergisi fikrini ortaya atmışlardır. Ancak küresel ölçekte servetin vergilendirilebilmesi için uluslararası olarak kabul gören ve üzerinde ülkelerin uzlaştığı bir ortak kurallar setinin oluşturulması gerekmektedir (Ubay, 2019: 49).

5. KÜRESEL NET SERVET VERGİSİ

Piketty, servet eşitsizliğinin bertaraf edilebilmesi için servet üzerine artan oranlı bir verginin uygulamasını önermiştir. Örneğin, servet değeri 1 milyon avronun altında olanlara %0, servet değeri 1-5 milyon avro arasında olanlara %1 ve servet değeri 5 milyon avronun üzerinde olanlara ise %2 oranında servet vergisi AB ülkelerinin tamamında uygulandığında, elde edilecek vergi hasılatı nüfusun yaklaşık %2,5’ini etkileyecek aynı zamanda Avrupa GSYH’sinin %2’sine eşdeğer bir getiri elde edilmesini de sağlayacaktır. Servet vergisinin bu denli yüksek getiri sağlamasının sebebi ise Avrupa’daki özel servet miktarının beş yıllık GSYH’den daha fazla olmasının yanı sıra bu servet dağılımının da özellikle üst dilimde yoğunlaşması olarak gösterilebilir (Piketty, 2014: 528).

Piketty (2014) bu tip bir verginin eşitsizliği azaltması ve finansman sağlaması yanında teşvik edici nitelikte olacağını belirtmektedir. Buna göre, servet üzerinden alınacak %1-2 oranındaki bir vergi, sermayesi üzerinden yılda %10 getiri sağlayan bir müteşebbis için oldukça düşük seviyede kalırken, servetini yatırıma veya girişime dönüştürmeyerek elinde tutan ve yılda %2-3 oranında getiri sağlayan bir müteşebbise ise yüksek seviyede gelebilecektir. Sonuçta teşvik edici niteliği açısından bakıldığında önerilen servet vergisinin amacı, yatırıma dönüştürülmeyen servetlerin vergiler vasıtasıyla elden çıkarılmasını ve elde edilen aktiflerin dinamik girişimcilerin eline geçmesine imkân vermektir (Piketty, 2014: 526).

Küresel servet vergisi önerisinde bulunan Piketty, söz konusu verginin düşük oranlarda uygulanması gerektiğinin de altına çizmiştir. Zira bir defaya mahsus olarak alınan yüksek oranlı veraset vergisi gibi vergilerin ve olağanüstü dönemlerde bir defaya mahsus olarak alınan vergilerin uzun dönemli uygulanması mümkün değildir. Nitekim her sene servetin 1/4'ünün vergi olarak alınması durumunda bir süre sonra ortada vergilendirilecek bir servet de kalmayacaktır (Piketty, 2014: 527).

Piketty tarafından önerilen servet vergisine karşı olanlar ise uygulamadaki servet vergilerinin çok yüksek oranlarda olduğundan servet dağılımının yine adaletsiz seyrettiğini ileri sürmektedir. Örneğin, yüksek servet vergi oranlarının uygulandığı Fransa'da 2010'lu yıllarda en zengin %10'luk kesim toplam gelir vergisinin %70'ini öderken, nüfusun neredeyse yarısı gelir vergisi ödememiştir (Delsol ve Lecaussin, 2017: 239). Delsol ve Lecaussin (2017: 241-242), bu durumun gelir adaletsizliğini daha da derinleştirdiğini çünkü ekonomik gelişme ve istihdamın gelişimine katkı sağlayacak sermaye sahibi kesimin, bu tip vergilerle yatırım motivasyonunun bozulduğunu öne sürmektedirler. Ayrıca servet vergisi yerine sabit vergi niteliğinde "genelleştirilmiş sosyal vergi" uygulamasının ilgili eşitsizliği giderebileceğini ileri sürmüşlerdir; zira düşük gelirli kişiler bu vergiyi daha az ödeyeceği için vergi bir nevi artan oranlı nitelik kazanacaktır (Delsol ve Lecaussin, 2017: 242).

SONUÇ

1980 sonrası neoliberal dönüşüm süreciyle Keynesyen dönemde görece olarak düzelen gelir ve servet eşitsizlikleri sürekli artma eğilimi göstermiştir. Bu eğilimde, işgücü piyasalarının esnekleştirilmesiyle ücretlerin bastırılmasının; finansal piyasalardaki kuralsızlaştırmalarla bu alanda artan karlılığın etkisiyle özellikle büyük sermayenin getiri oranlarının aşırı artmasının; sermaye hareketlerinin serbestleştirilmesi ile sermaye kesiminin hem maliyetlerini düşürmek için faaliyetlerini ucuz emek bölgelerine yönlendirmesinin hem de vergi cennetleri vasıtasıyla vergi yükümlülüklerinden kaçmasının; kamu varlıklarının özelleştirilmesi yoluyla sermayenin kamudan özel kesime el değiştirmesinin; devlet müdahalelerinin konjonktür devrelerinin etkilerini hafifletme, piyasa başarısızlıklarının doğuracağı iktisadi etkisizlikleri giderme ya da sık tekrarlanan krizler sonrası kurtarma programları ve kemer sıkma politikaları ile kriz maliyetlerini toplumsallaştırma amaçlarına yönlendirilmesinin etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Son dönemlerde ciddi boyutlara ulaşan servet eşitsizliğine yönelik tartışmalar hem politik alanda hem de akademik yazında gündemde sıklıkla yer almaktadır. Özellikle 2007/2008 finansal krizi sonrası eşitsizlikler üzerine tartışmalar yoğunlaşmış ve eşitsizlikler OECD, IMF, Dünya Bankası vb. uluslararası kuruluşların raporlarında sıklıkla işlenen bir konu haline gelmiştir. Fransız iktisatçı Thomas Piketty, 2013 yılında yayımlanan ve çok satan *Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital* kitabında eşitsizliklere dair ortaya koyduğu uzun tarihsel veri setiyle konuya olan ilgiyi daha da artırmıştır. Piketty (2013) çalışmada servet eşitsizliğinin önlenmesi amacıyla servet üzerinden artan oranlı bir vergi alınması gerektiğini önermiştir. Böylece hem servet eşitsizliği azaltılacak hem de özellikle kamu borç seviyesi çok yüksek düzeylere erişmiş ülkelere (Covid 19 pandemisi ile daha da artmıştır) borç finansmanı sağlanacaktır. Bu öneriye temel eleştiri, sermaye hareketlerinin önünde hiçbir engelin olmadığı ve vergi cennetlerinin var olduğu bir küresel ekonomik yapıda ülkeler arası koordinasyonun tam sağlanmadan böyle bir verginin uygulanabilir olmadığına yönelik olmuştur. Daha ortodoks bir eleştiri ise bu verginin büyümenin kaynağı olan sermayeyi cezalandırmak olduğuna ilişkindir. Son yıllarda eşitsizliklerin azaltılmasına yönelik çalışmalar akademik ve

politik alanda sürdürülmekte, “genelleştirilmiş sosyal vergi” ve küresel asgari kurumlar vergisi gibi mali uygulama önerileri tartışılmaktadır.

Eşitsizlik üzerine yapılan birçok çalışmanın ortaklaştığı nokta sermayenin sürekli yoğunlaşması sonucu servetin çok küçük bir kesimin elinde birikmesi, bu kesimin yüksek sermaye getirileriyle servetini daha da artırması ve servet eşitsizliğinin muazzam boyutlara erişmesi üzerinedir. Kapitalizmde bölüşüm sürecinin Adam Smith’in (2006 [1776]) belirttiği gibi toplumsal güç ilişkilerince belirlendiği göz önünde tutulduğunda eşitsizliğin tamamen ortadan kaldırılması mümkün değildir. Ancak küresel bir koordinasyonla uygulanacak vergi başta olmak üzere mali politikalarla bu büyük düzeydeki eşitsizliklerin azaltılması toplumsal refahın artırılması bakımından oldukça önemlidir. Kurz’un (2018: 127) belirttiği gibi, gelir ve servetin küçük bir azınlık lehine yeniden dağıtılmasına dayalı mevcut yapı varlığını sürdürdükçe, çalışmanın ve üretkenliğin toplumsal refahı artıracığı ideali temelinde yükselen Batı kapitalizmi, giderek meritokratik bir toplumsal yapıdan patrimonyal bir yapıya doğru geçmek kaydıyla kendi altını oyacaktır.

KAYNAKÇA

- Atkinson, A.B. (1975). *The Economics of Inequality*. Oxford: Clarendon Press.
- Complete France. (2019). *Explained: Changes to French Wealth Tax*. Erişim adresi: <https://www.completefrance.com/french-property/tax/explained-changes-to-french-wealth-tax-1-5342057>.
- Credit Suisse, Research Institute. (2021). *Global Wealth Report 2021*. Erişim adresi: <https://www.credit-suisse.com/about-us/en/reports-research/global-wealth-report.html>.
- Davies, J. B. (2009). *Wealth and Economic Inequality*. W. Salverda, B. Nolan and T.M. Smeeding (Ed.), *Economic Inequality* (p. 127-149) in. Oxford: Oxford University Press.
- Delsol, J. P. and Lecaussin, N. (2017). *Tax Reform: Not the Piketty Way*. J. P. Delsol, N. Lecaussin and E. Martin (Ed.), *Anti-Piketty: Capital for the 21th Century* (p. 239-243) in. Washington D.C: Cato Institute.
- Dromete, M., Frank, M., Pérez, M., Rhode, C., Schworm, S. and Stitteneder, T. (2018). Wealth and inheritance taxation: an overview and country comparison. *Ifo Dice Report*, 16/2, 45-54.
- Dumenil, G. ve Levy, D. (2008). *Neoliberal (Karşı) Devrim*. A. Saad-Filho ve D. Johnston (Ed.), (Ş. Başlı ve T. Öncel, Çev.), *Neoliberalizm Muhafif Bir Seçki* (s. 25-41) içinde. İstanbul: Yordam Kitap.
- European Commission. (2014). *Cross Country Review of Taxes on Wealth and Transfers of Wealth Revised Final Report*. Erişim adresi: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/59463680-e730-4d80-beaa-b094e3b8c249/language-en/format-PDF/source-115660286>.
- Gastwirth, J. L. (1971). A General Definition of the Lorenz Curve. *Econometrica*, 39(6), 1037-1039.
- Gelir İdaresi Başkanlığı. (2019). *7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu*. Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.7338.pdf>.

- Hansson, A. (2002). The Wealth Tax and Economic Growth. *Lund University Conference Paper*, 3.
- Harvey, D. (2015). *Neoliberalizmin Kısa Tarihi* (A. Onocak, Çev.). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Iacurci, G. (2021, 1 Mart). Elizabeth Warren, Bernie Sanders Propose 3% Wealth Tax on Billionaires. *CNBC*. Erişim adresi: <https://www.cnbc.com/2021/03/01/elizabeth-warren-bernie-sanders-propose-3percent-wealth-tax-on-billionaires.html>.
- Keskin, N. (2018). Servet Üzerinden Alınan Vergilerin Genel Bütçe Vergi Gelirleri İçindeki Paysal Gelişimi 2006–2016. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 32-42.
- Kurz, H. D. (2018). *İktisadi Düşünce Tarihi* (H. Bilir ve E. Değirmenci, Çev.). Ankara: Heretik.
- Lapavitsas, C. (2008). *Neoliberal Dönemde Anayolcu İktisat Kuramı*. A. Saad-Filho ve D. Johnston (Ed.), (Ş. Başlı ve T. Öncel, Çev.), *Neoliberalizm Muhalif Bir Seçki* (s. 59-75) içinde. İstanbul: Yordam Kitap.
- Musgrave, R. (1992). Schumpeter's Crisis of the Tax State: An Essay in Fiscal Sociology. *Journal of Evolutionary Economics*, 2, 89-113.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2018a). *Revenue Statistic 2018*. Erişim adresi: https://www.oecd-ilibrary.org/revenue-statistics2018_5j8hdz2sscd5.pdf?itemId=%2Fcontent%2Fpublication%2Frev_stats2018-en&mimeType=pdf.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2018b). *The Role and Design of Net Wealth Taxes in the OECD*. Erişim adresi: <https://www.oecd-ilibrary.org/deliver/9789264290303en.pdf?itemId=/content/publication/9789264290303-en&mimeType=pdf>.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2022). *Income inequality*. Erişim adresi: <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm>.
- Oxfam. (2021). *Extreme Inequality And Essential Services*. Erişim adresi: <https://www.oxfam.org/en/what-we-do/issues/extreme-inequality-and-essential-services>.
- Ömür, Ö. M., ve Gerçek, A. (2017). Türkiye ve Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Servet Vergilerinin Karşılaştırılması. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 197-216.
- Öz, E., Kutbay, H., ve Buzkıran, D. (2014). Türk Servet Vergisine Modern Bir Yaklaşım. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, 2(4), 1-19.
- Palley, T. I. (2008). *Keynesçilikten Neoliberalizme: İktisat Biliminde Paradigma Kayması*. A. Saad-Filho ve D. Johnston (Ed.), (Ş. Başlı ve T. Öncel, Çev.), *Neoliberalizm Muhalif Bir Seçki* (s. 42-58) içinde. İstanbul: Yordam Kitap.
- Piketty, T. (2014). *Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital* (H. Koçak, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Ricardo, D. (2008). *Siyasal İktisadın ve Vergilendirmenin İlkeleri* (B. Zeren, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları (Orijinal çalışma 1817 yılında yayımlanmıştır).

- Ristea, L. and Trandafir, A. (2010). Wealth Tax within Europe in the Context of a Possible Implementation in Romania–The Existing Wealth Tax and its Decline in Europe. *Annals of the University of Petrosani, Economics*, 10(2), 299-306.
- Smith, A. (2006). *Milletlerin Zenginliđi* (H. Derin, ev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları (Orijinal alışma 1776 yılında yayımlanmıştır).
- Toporowski, J. (2008). *Parasal Uygulamanın Tanıdık Sığınağı: Neoliberal Uluslararası Para ve Finans Rüyası*. A. Saad-Filho ve D. Johnston (Ed.), (Ş. Başlı ve T. Öncel, ev.), Neoliberalizm Muhalif Bir Seçki (s. 76-90) içinde. İstanbul: Yordam Kitap.
- Ubay, B. (2019). Servet Vergileri Bağlamında Avrupa Birliği ve Türkiye Uygulamaları. *Vergi Raporu Dergisi*, 240, 36-55.
- Warren, E. (2019, 24 Ocak). *Senator Warren Unveils Proposal to Tax Wealth of Ultra-Rich Americans*. Erişim adresi: <https://www.warren.senate.gov/newsroom/press-releases/senator-warren-unveils-proposal-to-tax-wealth-of-ultra-rich-americans>.
- World Inequality Report. (2022). *World Inequality Report 2022*. Erişim adresi: https://wir2022.wid.world/wwwsite/uploads/2021/12/WorldInequalityReport2022_Full_Report.pdf.